

prehendi manu eorum, ut eos educerem ex terra Aegypti, qui ipsi quidem dimisissent foedus meum, (καὶ ἡμέλητα αὐτῶν, si ego modo nullam eorum curam gessisse) egomet ipse vero domi:abar in eos, dicit Dominus. v. 33. Sed tale erit foedus meum, quod pangam cum domo Israel post illa tempora, quae sic se habebunt, dicit Dominus: Dans legem meam in medio eorum (i. e. doctrinam meam N. T. eis τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν, in intellectum eorum, ut intelligant) in cor eorum eam etiam inscribendam volo; & si siam ipsis in Deum, ipsi etiam mihi fiant in populum. v. 34. Ast non docebunt amplius, & quidem quilibet proximum suum, & frater fratrem, ut dicant: cognosce Dominum, ut sic illi omnes me cognoscere possint, a parvulis usque ad maximos, ut sic condonare possim, eorum iniquitatem, nec peccati eorum mibi amplius recordandum sit.

Habemus in his verbis vaticinium de illis temporibus, in quibus ipse Dominus doctrinam noui testamenti, ut nouum foedus suum docturus esset. Praemittitur particula excitandi ecce, ad erigendam attentionem lectoris, ut obseruet signa temporum. Ecce quae nam futura sunt tempora, venturo Messia. Nam sequens descriptio futuri temporis sui, est dictum Domini. Non hominis cuiusdam fallacis, sed Saluatoris est promissio, qui est ipsa veritas, qui potest praestare, quae promittit, & praestabit ea, quia promittit. Res promissa autem est nouum foedus cum Iudeis pangendum. Comparat itaque Dominus ipse doctrinam noui testamenti cum foedere novo. Non est, ut reiiciamus formulas loquendi ab ipso Domino adhibitas, & dicamus, gratuitam rationem perueniendi ad salutem, non posse sub ratione & notione foederis proponi, & abstinentium esse ab hac docendi methodo. Sic enim relicitur ea docendi methodus, qua ipse usus est Dominus noster. Quamuis enim inter Deum et homines, nullum eiusmodi foedus locum habeat, quod reperitur inter aequales; nemo tamen negare poterit, constitutionem euangelicam de ratione perueniendi ad salutem, seu doctrinam Christi, magis respicere ad foedus, quam ad irresistibile & absolutum in voluntatem hominis, imperium. Doctrina Christi de salute nostra habet pro fundamento, ut Messias sit Deus ac redemptor noster, & nos fiamus in eius populum. Quia vero ad consensum, & ad hanc obligationem nos adstringit foedus baptismale, ut satanae suisque operibus renunciemus, et Christo adhaereamus, eiusmodi ratio perueniendi ad salutem, omnino dici potest *foedus*, quia hic consensus, &

qui-